

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Uredništvo: Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

OD TEDNA DO TEDNA

Sodobni svet je povezan med seboj z nešteti vezmi. Njega deli niso celote, ki bi lahko živele same zase. Zato ni čudno, da vsak topovski strel, denimo, okrog Formoze, odmeva po vsem svetu, da recimo vojna v Aziji, kot se je ne tako davno zgodilo na Koreji in v Indokini, vznemirja Parizane in ameriške farmarje, indijske tekstilne delavce in zenjske li-varje, skratka, vse ljudi na svetu.

Kdor to povezanost sveta ne pozna, je politični slepec. Njegovo ravnanje mora nujno nasprotovati koristim človeške skupnosti. In prav spritno te povezanosti sveta je sleherna politika, ki teži za tem, da bi razdelila svet na nasprotno bloke, dejansko nasilje nad človeštvom, nad svetom kot celoto.

Ker ta naš svet ni kolač, ki bi ga lahko sebičnili, ozkosrčni politiki rezali po mili volji, kot je njim prav in všeč, ker pa je v njih temu opaziti takšno težnjo, je sleherna politika, ki sloni na spoznanju o nedeljivosti sveta, tembolj tehtna, tembolj dragocena za mir. Takšna politika je poročila, da bo prej ko slej poražena tista druga politika, ki meni, da se da sedanje spore med narodi in državami poravnati samo s topovi in tanki, atomskimi in vodikovimi bombami.

V času, ko bi nova vojna spritno strahotnih uničevalnih sredstev pomenila opustošenje vsega sveta, še več, ogrožala bi celo obstoj le-tega, je politika mirnega aktivnega sožitja najzanesljivejše sredstvo za ozdravljenje sodobnega sveta, ki ga teže nasprotja in razprtije.

Takšno politiko pa uveljavljata ravno Jugoslavija in Indija. O takšni politiki se razgovarjata in se bosta še razgovarjala predsednik Tito in ministri predsednik Nehru v Indiji.

To ni nič čudnega. Tito in Nehru sta voditelja ljudstva, ki je po večletnih bojih doseglo svojo neodvisnost. Indija in Jugoslavija sta neodvisni državi, ki potrebujejo miru, predvsem miru. Da bi izgradili svoj dom, da bi dali ljudem več blaga, boljše življenje, da bi izkoreninili zaostalost.

Nihče ne prikriva dejstva, da sta si Jugoslavija in Indija v nekaterih stvareh različni. Različno urejeni državi sta, različna je njuna zgodovina, včasih pa tudi različne poti in oblike njunega boja za napredek. Toda mar je treba gledati po strani druge države, ker imajo njeni prebivalci drugačno barvo kože, ker se so rodili na drugi celini, kakor mi, ker imajo drugačne šege in navade? Mar jim je treba vsiljevati svoj način življenja, svojo državno ureditev? Ne, treba je najti tisto, kar narode med seboj druži, ne pa kar jih ločuje. Najti je treba stične točke, živeti med seboj v miru.

Za to pa se je treba boriti, ne pa križemrok čakati, da gredo stvari svojo pot. Prav to imenujemo aktivno politiko sožitja med narodi in državami.

Takšna politika pa je cilj in predmet razgovorov Tito-Nehru. V tem je velik pomen razgovorov voditeljev dveh neodvisnih in miroljubnih držav. Skratka, razgovarjata se dva državnika, katerima so tuji predsodki, tuje zapletenosti, tuja ozkosti, dva državnika, ki presojata sodobno dogajanje z vidika celote, nenehno iščejo sredstev in poti do sožitja med narodi, ki je prvi pogoj napredka sveta kot celote, prvi pogoj za ureditev spornih vprašanj na mirnem način, brez nasilja, brez krvi.

V tem je poglavitni pomen obiska predsednika Tita v Indiji, kajti ni naključje, da so za Titov obisk sploh značilni njegovi številni razgovori z Nehrujem.

Prepričani smo, da se bodo sadi te razgovorov kaj kmalu pokazali, da bodo pozdravljali na nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov, da bo ideja aktivnega mirnega sožitja med narodi in državami čedalje bolj pridobivala na veljavi.

Vreme

za čas od 25. decembra do 2. januarja

Konec prihodnjega tedna ali v začetku naslednjega nastop mraza in hkrati snežne padavine. Proti sredini prihodnjega tedna razjasnitve inčasno hujši mraz. Od prihodnjega četrtka dalje ponoven snež, nato do sobote suho, jasno in mrzlo vreme. Prve dni novega leta ponovne močnejše snežne padavine.

Važno gospodarsko vprašanje Dolenjske

Tovarna za predelavo mleka bo začela kmalu obratovati, če bo dovolj mleka

Gradnja tovarne za predelavo mleka v Novem mestu je v glavnem zaključena in tudi večina strojev je že na svojem mestu. Se nekaj mesecev in začela bo obratovati. Bo res začela s polno zmogljivostjo? Ne, prav gotovo ne, ker pri sedanjih proizvodnih mleka in načinu odkupa ne bo dobila toliko mleka, da bi lahko obratovala s polno zmogljivostjo, to je z 20.000 litrov mleka dnevno. Če bi hoteli pričeti z obratovanjem sedaj v prvih zimskih mesecih, prav gotovo ne bi dobili mleka niti za začetek.

Razmere na trgu in tekmovanje v cenah nekaterih predmetov je potisnilo vprašanje dviga proizvodnje mleka in odkupa mleka v slepo ulico. Resnica je, da se je za dvig mlečne proizvodnje zelo malo storilo ali sploh nič, dalje, da je povpraševanje po mleku in mlečnih izdelkih naraslo in da potrebe niso krile, vsaj v merilu Slovenije ne, in tretje, da se precejšnji predeli na podeželju, kjer odkup mleka sploh ni organiziran in tako vsaj v poletnih in jesenskih mesecih, ko je mleka več, ostanejo precejšnje količine neodkupljene. Najprej — kako je z dvigom proizvodnje mle-

ka? Vsak strokovnjak bo povedal, da bi morali pričeti dvigati mlečnost na travniku. Torej prvo je izboljšanje krme. Drugo vprašanje je odkupna cena mleka pri kmetu. Ali je dovolj vzpodbudna? Na področju, kjer odkupuje novomeška mlekarica, so povprečne cene mleku pri proizvajalcu 17.50 din za liter (plačano po odstotku toščice). Cena je približno na isti višini delj časa. Medtem je na primer cena mesu znatno poskočila. Jajca so se podražila celo na 22 do 23 din. Prav tako stane kilogram otrobov blizu 20 din, če ne še več. S tem pa ni rečeno, da bi morali mleko, ki je osnovno živilo podražiti, pač je nujno cene ostalih predmetov znižati in vzkladi. Kajti pri takih razlikah v ceni kmet res nima ekonomske vzpodbude proizvajati več mleka ali ga sploh dati na trg. Bolj kot prodaja svežega mleka, tudi tam, kjer je odkup kolikor koli organiziran, se mu izplača z mlekom krmili mlade puiške, ki jih prodaja po 300 do 350 din kg, ali pa pitati svinje, ki imajo prav tako izredno visoko ceno. Preprost račun kaže, da se mu bolj izplača krmili živino za meso kot za mleko. Torej razlika

med ceno mesa in mleka ni pravilna.

Navzlic povprečno nizki odkupni ceni mleka, pa plačujejo potrošniki mleko v Novem mestu po 25 din, v drugih krajih pa še znatno dražje. Zakaj? Zato, ker so režijski stroški pri odkupu izredno visoki. In prav v tem je krivda za neredno preskrbo z mlekom potrošnih središč in nesorazmerje v ceni. Samo primer:

Novomeško mlekarico stanejo samo prevozi mleka s področja Suhe krajine do 10 dinarjev po litru, s področja Sentjerne pa tudi nad 5 din liter. Pri tem še niso všteli ostali režijski stroški in družbene obveznosti mlekarne. Z zmanjšanjem odkupnih količin, kar je reden pojav v prehodnem krmiljenju od sveže na suho krmo, so režijski in drugi stroški še večji, tako, da mlekarica, pri sedanjih ceni 25 din za liter, dela z izgubo. Prav zaradi visokih prevoznih stroškov odkup mleka ne zajema oddaljenih predelov in tako dejansko ostanejo dokajšnje količine mleka neodkupljene, na drugi strani pa niso krile najnujnejše potrebe. Podobno, toda še mnogo slabše kot v novomeškem, je v črnomalskem okraju, kjer je pri odkupu mleka zajeta samo najbližja okolica Črnomlja in semiški predel.

V čem je rešitev? Prav gotovo se ne moremo pohvaliti, da je odkupna mreža mleka dobra in da smo v tem oziru že vse storili. Tu bi morale odločne posesti vmes kmetijske zadruge in organizirati odkup mleka na svojem področju iz sleherne vasi in to brez posebnih zaslužkov. Druga stvar so prevozi in prevoznost sredstva, mlekarici obrat, ter naprave sploh. Vsekakor bi moralo podjetje dobiti regres na gorivo, ki se porabi za prevoz mleka, znižati bi bilo treba družbene davke za to vrsto dejavnosti, prav tako pa podjetje oprestiti uvoznih faktorjev za posamezne dele in naprave, ki so potrebne pri odkupu in razpečanju mleka. Glavno pa je, da se trajno reši problem gradnje mlečnih zbiralnic na podeželskih središčih. Take zbiralnice bi morale biti opremljene z najpotrebnejšimi stroji in hladilniki. V takih zbiralnicah bi lahko mleko, v kolikor ga ne bi svežega odprčili naprej, posneli in sirotko vrnili kmetovalcem. Prevoz posnetih mlečnih masočob bi se veliko bolj izplačal kot prevoz mleka, zlasti ker bi posnete masočobe v (Nadaljevanje na 2. strani)

Naša mlada, toda za vse obrambne naloge visoko usposobljena armada čuva pridobitve naše revolucije, čuva našo zemljo in morje, čuva naše meje. 22. decembra smo slavili njen praznik — Dan JLA

KZ Šmarjeta je začela dobro gospodariti

Na področju občine Šmarjeta, kjer uspeva poljedelstvo, sadjarstvo in vinogradništvo in kjer ima živinoreja dobre pogoje za razvoj, obstaja že več let kmetijska zadruga, v katero je bilo včlanjenih nad 400 članov — več kot 88% vseh kmetijskih gospodarstev. To predstavlja na prvi pogled moč KZ na področju, ki ima vse pogoje za vzorno gospodarjenje. Toda v upravljanju zadruge je bila cela vrsta slabosti in napak. V letih 1952/53 se je v trgovski poslovalnici menjalo več uslužbencev. Šest od teh je z malomarnim poslovanjem in malverzacijami povzročilo KZ nad 600.000 din primanjkljaja, vendar še nihče od teh ni bil kaznovan. Odgovorni organi bi morali bolj energično in dosledno ukrepati. Pasivnosti trgovske poslovalnice je bilo med drugim krivo tudi to, da so jo smatrali zgolj kot prodajalno industrijskih izdelkov. Premalo je bilo zanimanja za odkup kmetijskih pridelkov, kar bi povečalo promet zadruge in zadovoljilo članstvo, ki bi rado prodajalo svoje pridelke zadruzi. To bi morala biti njena osnovna naloga v trgovski dejavnosti.

Nad 500.000 din amortizacije in obresti na osnovna sredstva je prav tako pomagalo oslabiti finančno zmogljivost KZ. Pri tem je treba poudariti, da bi bilo z dobro voljo in aktivnejšim delom odgovornih ljudi v

KZ možno mnogo bolj smotrno koristiti zmogljivost, zlasti strojnega parka, ki ni bil izkoriščen niti 50-odstotno. Težko, da člani zadruge niso hoteli uporabljati strojev in orodja. Več verjetnosti je, da sta se tedanji upravni odbor in strojni odsek za to premalo zanimala.

O kmetijsko-pospeševalni dejavnosti je bilo le malo slišati. Živinorejski odbor ni delal, imeli niso nobenih pospeševalnih odsekov, ki bi po dobri vodstvom lahko krepko pomagali posameznim panogam kmetijstva. Živinorejski pospeševalni odbor se ni izboljšalo ter je potrebo obnovne in vzdrževanja. Tudi organizirana poljedelsko-semenška služba bi se lahko koristno razvijala.

Kajti priznati moramo, da prebivalce področja šmarjetske kmetijske zadruge pospeševanje takih dejavnosti zanima prav tako, kakor drugod, na pr. v Suhi krajini, Sentrupetu itd., kjer so kmetijske zadruge prav v tej smeri pokazale že odlične uspehe. Toda velja, da ni bilo volje in sile in da si upravni odbor ni prizadeval razviti te gospodarske panoge. Zato je bila zadruza letos zašla v resne težave, ki jih ni bilo mogoče rešiti drugače kot z odločnimi ukrepi.

Na zadnjem obnem zboru so člani zadruge vse te stvari pretresli ter obsodili vse napake in malomarnost. Zbor pa je tudi izbral, da kmetijski proizvajalci tega področja želijo svojo kmetijsko organizacijo in da je dovolj kmetovalcev, ki so sposobni in voljni sodelovati pri razvoju pospeševalnih odsekov pri zadruzi, le da je treba za drugo postaviti na novo osnovo.

Novi upravni odbor je resno poprijel za delo in zadruza je spet dobila zaupanje. V zadnjem mesecu je večina članov že vplačala svoje deleže. Sprejeli so sklep o 20 kratnem jamstvu in tako ima zadruza trden temelj za svoj razvoj. Ustanovili so živinorejski odsek, ki ga vodijo dobri živinorejci, ustanovili so sadjarski odsek, skle-

nili pa so, da ustanovijo še dva: poljedelsko-semenški in kreditno-hranilni.

Ce bo novi upravni odbor, seveda s pomočjo svojih pododborov in vseh članov kmetijske zadruge, nadaljeval s svojim krepko zastavljenim delom in prizadevanostjo, se bo kmetijska dejavnost na šmarjetskem področju lepo razvila, saj pogoje ima. To pa ne bo v korist samo zadruzi, temveč vsem prebivalcem, s tem posredno pa tudi naši skupnosti.

T. P.

Bo delo mladinske organizacije aktivnejše?

3. decembra zvečer je bil v Brsljnu pri Novem mestu občni zbor mladinske organizacije, katerega sta se udeležila tudi ljudski poslanec Avgust Jazbinšek in sekretar OPO Janez Udovč.

Ze sama udeležba — okoli 50 mladincev in mladink — je pokazala, da brsljnska mladina resno misli razviti delo svoje organizacije, ki zadnja leta ni bilo plodno. Potem ko jim je tovariš Jazbinšek pokazal svetle slike mladine iz Brsljina v letih 1941-45 in veliko revolucionarno zavest takratne mladine, na katero mora biti današnja mladina samo ponosna in si jo vzeti za vzgled, se je razvila debata o dosedanjih nepravilnostih in neaktivnosti mladinskega aktivna v Brsljnu. Vzroki so bili v premajhni revolucionarni zavesti mladine, kriva pa so bila tudi vodstva ostalih organizacij, ki niso nudila mladini pomoči in jo znala vključiti v aktivno delo. To velja posebno za »Svobodo«.

Po samokritični oceni dosedanjih napak so na obnem zboru sklenili, da bodo vsestransko razvili delo mladinskega aktivna. Izvolili so novo vodstvo organizacije. Sprejeli so tudi sklep, da se posamezni člani takoj vključijo v ustrezne sekcije »Svobode«. Ta teden je začela poslovati v Brsljnu novo urejena knjižnica »Svobode«, ki ima tudi poseben prostor za mladino. V tem prostoru bo imela mladina čitalnico, mizice za šah in drugo razvedrilo. Ker je tudi sekretar OPO obljubil vso pomoč mladinski organizaciji, upamo, da se bo njeno delo razmahnilo tako, kot je bilo pred leti, ko je bila mladinska organizacija v Brsljnu med najboljšimi v okraju.

Ne pozabi na pravilo — FOX za čevlje je zdravilo!

Še nekaj pomembnih sklepov OLO

Poročila in razprave na seji OLO Črnomelj, dne 8. decembra so pokazala, da so bila letos dana znatna sredstva za higiensko urejevanje vasi. Prav tako so na več krajih pričeli z delom za nove vodovode. Vsi ti napori pa so premalo in zlasti ne bodo imeli pravega učinka, če se ne bo dvignila zdravstvena prosveta in če ne bodo pri teh naporih sodelovali tudi prebivalci. Odborniki so navajali primere skrajno zanemarjenih družin, katerih otroci prenašajo nesnago

tudi na druge otroke. To je očitna posledica pomanjkanja zdravstvene prosvete. Da bi se zdravstvena prosveta na vasi hitreje širila, je bil sprejet odlok o obveznem obiskovanju zdravstvenih tečajev RK za vso žensko mladino. Oproščene so le dijakinje in učenke kmetijske šole, ki že pri rednem pouku dobe potrebno znanje iz zdravstva in higijene. Za kršilce tega odloka je predvidena kazen do 3000 din.

Na predlog Sveta za zdravstvo in socialno politiko je bil sprejet sklep o finančni osamosvojitvi Doma onemoglih v Metliki, obenem pa so bili imeno-

vani upravniki ter upravni odbori pri teh zavodih kot tudi pri obli lekarnah. S to odločbo so postali navedeni zavodi finančno samostojne ustanove.

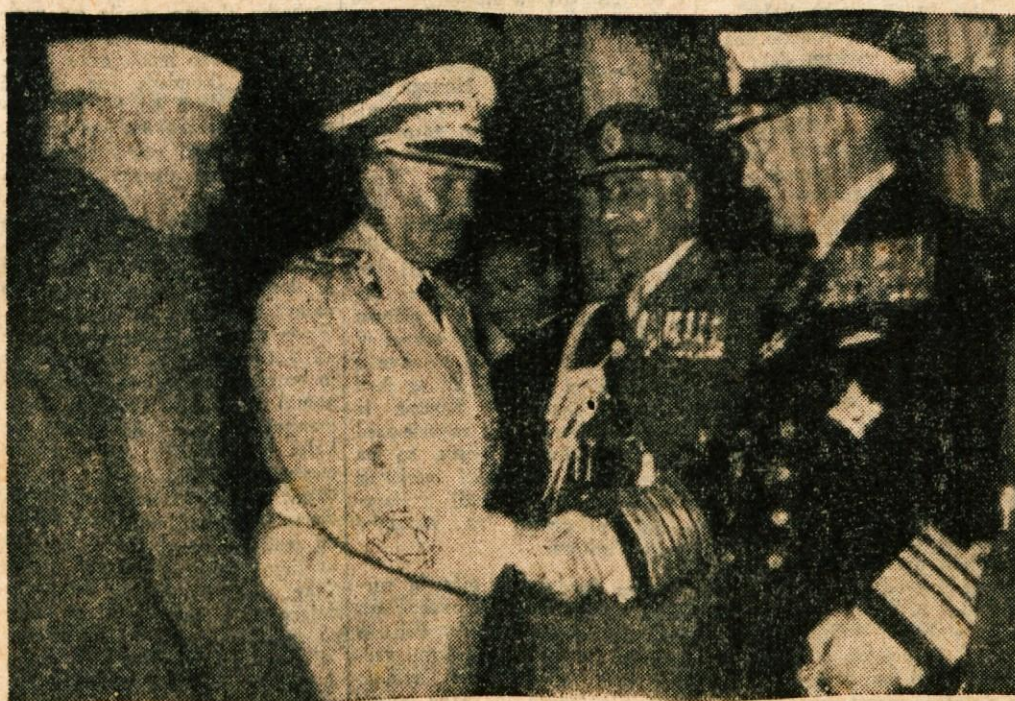
Predlog o cenah zdravstvenih storitev odborniki niso sprejeli, ker jim nekatere postavke cen niso bile dovolj razumljive. Prav tako so odločili za drugič sprejetje odloka o težkih delovnih mestih na šolah in gimnazijah, ker tudi ta predlog ni bil dovolj utemeljen. S posebnim odlokom je OLO ustanovil finančno inšpekcijo pri OLO. Za finančnega inšpektorja je bil imenovan Zdravko Mušič, ki je že prevzel to odgovorno nalogo. Ker so se pri izvajanju družbenega načrta pokazale manjše razlike na posameznih postavkah, je bil sprejet sklep o prenosu odvisnih sredstev proračuna na druge postavke ter plačilo nekaterih neporavnanih računov. Pomemben je v zvezi s tem sklep, da bodo vse prosti višek proračunskih dohodkov dali za pospeševanje kmetijstva.

Dosedaj se o komunah v Beli krajini ni veliko govorilo in razpravljalo, vsaj konkretno ne. Po nekaj tehničnih in poljudnih pogovornih o pomenu in vlozi komun v našem družbenem razvoju, ki jih je dal na seji zvezni poslanec Janez Hribar, so izvolili 15-članski iniciativni odbor, ki bo začel zbirati gradivo in dal predloge za ustanavljanje komun v Beli krajini. Na eji so sprejeli še več odlokov gospodarskega značaja ter rešili vrsto tekočih upravnih zadev.

Iz Semiča

Prosvetni delavci semiške šole so na svojem zadnjem sestanku sestavili spored za dostojno praznovanje otroškega praznika novoletne jelke. Tudi semiške žene se na to pridno pripravljajo.

Z obiska predsednika Tita prijateljski Indiji

Predsednik indijske vlade Nehru predstavlja predsedniku Titu ob prihodu v New Delhi foto generalnih štabov vseh rodov indijske vojske

IZ NAŠIH KRAJEV

Iz Semiča

Pred kratkim je pričelo podjetje Telekomunikacije z gradnjo nove stavbe, ki je potrebna za razširitev podjetja, kot je predvideno v okrajnem družbenem načrtu. Podjetje je v ta namen dobilo potreben kredit, ki pa verjetno letos ne bo v celoti izkoriščen. Poleg sedanjih stavb naglo raste novo poslopje, ki bo v kratkem tudi dograjeno. Podjetje Telekomunikacije na Vrtači sedaj zaposluje okoli 60 delavk, z razširitvijo obrata pa jih bo lahko zaposlalo še znatno več.

Tudi mizarsko podjetje, ki je pred dvema letoma takorekoč začelo iz nič, se naglo širi. Prizadevanja kolektiv tega podjetja zasluži javno pohvalo. Velika naročila mizarskih izdelkov, ki jih dobiva podjetje iz Bosne in celo iz Makedonije, kot tudi od domačih odjemalcev, kažejo, da si je kolektiv pod vodstvom Mar-

tina Vindišmana s kvaliteta in izdelki in solidno postrežbo pridobil zaupanje. Podjetje pravkar dokončuje novo moderno mizarsko delavnico, za katero pred dvema mesecema ni bilo še sledu. Že v novim letom se bo preselilo v nove prostore, ki bodo omogočili še večji razmah podjetja ter zaposlitev novih delovnih moči.

To in ono iz Vršnih sel in Laz

Kako živimo na robu novomeškega okraja? Povsod delajo ob koncu leta zaključke dela, pregledujejo to in ono in sestavljajo načrte za prihodnje leto. Nekaj podobnega smo imeli ta mesec tudi v naših vaseh.

5. decembra je bil na Lazah roditeljski sestanek. Mnogo staršev je prišlo in marsikaj so se pogovorili z voditelji iz šole. Vedno bolj čutijo starši in učitelji, kako potrebno je pri vzgoji skupno delo. Najbrž bodo imeli zato v tem šolskem letu še več srečanj po vaseh.

10. decembra je bil ustanovni občini zbor Rdečega križa na Vršnih selih. Na zbor je prišel tudi predsednik okrajnega odbora RK ing. Ivo Zobeč iz Novega mesta. Povedal nam je mnogo koristnega o delu in vlogi RK. Udeležba je bila prav lepa. Hvaležni smo tovarišju Zobeču, da se je potrudil med nas in želimo, da bi nas še kdaj obiskal. Na zboru smo izvolili nov odbor in menim, da bo vnesel več dela v organizacijo.

Volitve v odbore SZDL so za nami. Na zadnje smo jih imeli na Lazah, Novi odbor objavlja, da bo krepko prijel za delo. Tako tudi želimo. Odbor SZDL mora biti gibalo vseh ostalih organizacij in

Tečaj zdravstvene prosvete, ki ga vodijo prosvetni delavci iz vrst učiteljstva, je v teku in predavatelji so z obiskom zadovoljni. Tečaj redno obiskuje nad 60 tečajnic.

Prihodnji mesec se bo začel v Semiču gospodinjstvo izobraževalni tečaj. Tudi pri tem bo učiteljstvo aktivno sodelovalo. Želijo pa čimvečji obisk, saj je vsakemu koristno, da si pridobi čimveč znanja, ki ga dnevno potrebuje.

J. K.

pa mladina? Tudi tu je bila sprememba. Izvoljena sta bila dva nova odbora na Vršnih selih in Lazah. Pravijo, da nova metla dobro pomete. Upamo, da bo tako tudi z novimi odbori v mladinskih organizacijah. Mladina si želi pevske zbor, a nama pevovodje.

Prejšnji teden so gasilci iz Vršnih sel s prostovoljnim delom očistili vodnjak na Lazah. Nekoliko pozno, vendar bolje kot nikoli.

Gradbena dela pri zadržnem domu kar lepo napredujejo in bodo kmalu končana. Zadržna trgovina se bo lahko še letos preselila v nove moderno urejene prostore.

Na osnovni šoli že mesec dni posluje mlečna kuhinja. Otroci in starši so zadovoljni, saj se topla mlečna malica malim državljanom tako prileže.

Na koncu pa še nekaj: Dedek Mraz prihaja! Otroci ga težko čakajo. Upam, da jih bomo lahko presenetili tudi letos in da za svoje željno pričakanje ne bodo opeharjeni.

M. P.

Osem nastopov pripadnikov JLA iz Novega mesta

Za Dan JLA — 22. decembra, so pripadniki JLA iz Novega mesta, v organizaciji Zveze borcev imeli osem prireditev v Novem mestu. Vse nastope pripadnikov JLA so bili referirali o pomenu dneva JLA, sodelovala je vojaška godba in civilni pevski zbori ter pripadniki JLA. Take prireditve so bile v Trebnjem, Dol, Toplicah, v Sentjernej in Novem mestu.

Vse nastope pripadnikov JLA so navzoči popopredili z burnimi aplavzi. Poseben uspeh sta doživela pevca Matič in Kuculovič, ki sta pela dalmatinske narodne pesmi. Niš manjši uspeh niso

imeli folklorne, recitatorske in glasbene skupine, ki so s spretno izvedenim programom naredile vtis homogenega in vigranega kolektiva in navdušile številne poslušalce in gledalce. V vseh naštetih krajih so dale skupine isti, le malo spremenjeni spored. Venček srbskih in dalmatinskih pesmi, makedonski, vojvodinski in srbski ljudski plesi so lepo izrazili bratstvo in enotnost naših narodov, saj so bili zastopniki pripadniki vseh republik naše Jugoslavije, ki je tako bogata folklorne, pesmi in glasbe.

Pripadniki JLA so vložili veliko truda v priprave za ta spored, prizadevali so si, da bi spored bil lepši in kvalitetnejši. Uspehi v Trebnjem, Novem mestu, v Dol, Toplicah, Sentjernej in Bršljini pričajo, da se z vsi resnostjo lotili svoje naloge, zato so tudi dosegli tako navdušenje in aplavz občinstva. Njihova velika zasluga je, da je bilo praznovanje dneva JLA v Novem mestu in drugod tako slovesno.

Atanas Zdravkovski

Strojniški tečaj v Ribnici

Okrajna gasilska zveza Kočevje je organizirala strojniški tečaj za strojnike ki upravljajo motorne brizgalne. Tečaja se je udeležilo 13 slušateljev iz raznih krajev kočevskega okraja in so vsi tečajniki položili izpite z dobrim ali odličnim uspehom.

Tečaj je bil nujno potreben, saj je zadnja kontrola o pregledu motornih brizgalnih ugotovila, da je nad polovico motornih brizgalnih potrebni popravila, okvare pa v pretežni večini nastanejo zaradi neznanja strojnikov. Z ozirom na to menimo, da je bila udeležba na tem tečaju premajhna, saj imamo v okraju nad 40 motornih brizgalnih, kvalificiranih strojnikov pa komaj 20. Zato je umesten sklep upravnega odbora OGZ, da okvare, ki bodo nastale zaradi neznanja strojnikov, plačajo sama društva, ker le z ožestjimi ukrepi bomo odstranjevali take in podobne slabosti.

Ortnek

V času od 14. do 15. decembra je bil v Ortneku seminar za poslovoje kmetijskih zadrug. Na njem so tečajniki dobili osnovne pojme o pravilni uporabi umetnih gnojil, pravilnem skladiščenju in sploh kako je treba ravnati z umetnimi gnojili. Ta tečaj je bil zelo potreben. Znanje nam je, da mnogo poslovojev v trgovinah ni znalo ravnati z umetnimi gnojili kakor tudi ne dajati nasvetov kmetovalcem.

RAZPORED DELA NEKATERIH SEKCIJ DPD SVOBODA BRŠLIJIN

Knjižnica je odprta vsak torek od 17. do 19. ure v zadržnem domu. Šahovska sekcija posluje vsak torek od 17. do 21. ure v zadržnem domu. Citanica je odprta vsak torek od 17. do 21. ure v zadržnem domu. Plesna vaje mladine so vsak petek od 19. do 21. ure v zadržnem domu. Tamburaški zbor ima vaje vsake torek in četrtek od 16. do 18. ure v šolski sobi železniške postaje Novo mesto.

Cas poslovanja Ljudske univerze, pevske vaje, dramatskih vaj in ostalo javno naknadno.

Odbor »Svobode« Bršljini

Dva tečaja v Žužemberku

Pred dobrimi 14 dnevi se je začel v Žužemberku tečaj za obveznike predvojaške vzgoje. Nekateri mladinci so zelo zadovoljni, da si bodo zopet pridobili osnovno znanje in radi hodijo k pouku slovenskega jezika in matematike. Fantje iz šolskega okolja Sela-Zumberk pa bi želeli tak tečaj na domači šoli, ker imajo dve in pol uri hoda do Žužemberka.

Ta teden pa se je pričel v Žužemberku tudi težki pripravljalni kmetijsko-gospodarski tečaj. Med prvimi so se prijavila dekleta iz vasi Reber, potem pa tudi od drugod. Nekaj jih je celo iz okolice Sela-Zumberk. Drva bo pri sprejela občina, posodo in del stroškov pa organizator — Kmetijska zadruga. Tečajnice je okrog 31 in so razdeljene na kuhanje v dve skupini, teoretične predmetne: kmetijstvo, vrtnarstvo, gospodinjstvo, nauk o hrani, zdravstvo in družbeno-moralno vzgojo pa poslušajo skupaj dvakrat tedensko. Pri teoretičnem pouku ena skupina kuha, druga pa šiva. Kar lepo je videti toliko mladih deklet, ki so željne znanja in imajo voljo za delo. Začetek zelo dobro kaže. Vsak dan prihajajo nove, a vseh ne bo mogoče sprejeti.

M. K.

NOVOLETO NAGRADNO ŽREBANJE

»DOLENJSKEGA LISTA«

Prva nagrada: **RADIJSKI APARAT**, vreden 40.000 dinarjev. — Druge nagrade: **divan**, kanta masti 18.50 kg, 2 m³ drv, več ročnih vozičkov, 500 kosov zidne opeke, moške srajce po 2200 din, ženski gojzarji, 10 kg riža, moški gojzarji, 10 kg sladkorja, 10 kg bele moke, 5 kg olja, moške srajce, steklenina — servisi in pod., lesena galanterija za gospodinjstvo, 3 kombinize, keramični izdelki, več steklenic likerja, malinovca, 2 trajni ondulaciji, razne knjige in pod.

NAROČNINA ZA LETO 1955 MORA BITI PLAČANA DO 31. JANUARJA 1955.

Žrebani bodo naročniki s celoletno in polletno plačano naročnino. Žrebanje bo februarja!

Izpred sodišča

S koso in grabljami

Ko je šla Marija Bašelj, gospodinja iz Osrečja pri Skočjani 2. julija letos po travniku mimo kmečkega delavca Stanka Ržena iz iste vasi, jo je Ržen začel zmerjati in jo tudi napadel. Nekajkrat jo je udaril kar s koso in ji med drugim prizadel na levi roki 4 cm dolgo rano. Bašljeva se je branila kakor se je znala in ker je imela v rokah grablje, je tudi ona Ržena oplazila po glavi in mu prizadela rano na temenu, vendar je to storila bolj v silobranju.

Na okrajnem sodišču v Novem mestu so Stanku Rženu za ta pretep naložili en mesec nepogojnega zapor, Bašljevi pa 20 dni, pogojno za dobo enega leta. Oba morata plačati tudi stroške postopka in 300 din povprečnine.

Za 70 tisočakov 4 mesece

O žalostnih razmerah v občinskem čevljarstvu podjetju v Skočjani smo že pisali. Poslovođa podjetja Janez Obrš se je pred dnevi zagovarjal pred okrajnim sodiščem v Novem mestu, ker si je v letu 1953 in deloma tudi letos prisvojil 70.820 denarja iz blagajne podjetja.

Da so bile razmere v podjetju več kot obupne, je prišlo na svetlo tudi na sodišču. Ker so v podjetju imeli v glavnem le popravila starih čevljev, so poslovođa in ostali zaslužili zelo malo. Tako je Obrš večkrat zaslužil, kot razvidimo iz obračuna plač, samo 3000, ali celo le dva tisoč din mesečno. Mora pa preživljati 6 otrok in bolno ženo. Občinski može so vedeli za tako stanje podjetja, kar je potrdil predsednik občine na razpravi, vendar niso ničesar ukrenili, da se to popravi. Janez Obrš je bil obsojen le na 4 mesece zapor, pogojno za dobo dveh let, povrniti pa mora podjetju poneverjeni znesek.

V dveh dneh dve prometni nezgodi

To je doživel, odnosno povzročil s prehitro vožnjo, sofer traktorja Franc Furar iz Smalče vasi pri Sentjerneju. Z »Unimogom« kmetijske za-

druge Sentjernej je lani na Silvestrovo tako hitro vozil na cesti Sentjernej-Smarješke Toplice, da ga je zaneslo s ceste v drevo, drugi dan je na isti cesti in z istim vozilom prav tako s prehitro vožnjo ogrožal javni promet in življenje potnikov. Pri obeh nezgodah je poleg tega poškodoval vozilo.

Na okrajnem sodišču v Novem mestu so Furerju prisodili zato dva meseca zapor, pogojno za dobo dveh let. Plačati mora tudi stroške in povrniti Državnemu zavarovalnemu zavodu 34.488 din, kolikor znaša škoda na vozilu.

Kazen so mu zvišali

Jože Sladek iz Slatnika je bil pred meseci v Novem mestu obsojen na 4 mesece zapor zaradi tatvine čevljev. Nekaj dni zatem pa je bil od mariborskega sodišča prav tako obsojen na tri mesece zapor, ker si je »pomotoma« oblekel tujo suknjo, v kateri so bile tudi rokavice. Obe kazni so mu sedaj po zakonitih določilih združila v eno in tako bo sedaj sedel 6 mesecev.

Znancu je sunil aktovko

Po končanem delu je delavec pri Pionirju Franc Rajar iz Zdinje vasi zavil v gostilno pri »Dobri kapljici« v Bršljini. Tja je prišel kmalu za tem tudi J. M., ki je položil aktovko poleg sebe na tla zraven točilne mize. To aktovko je vzel na piko Rajar, ki je sedel s svojo družbo pri drugi mizi. Ko je šel J. M. za trenutek ven, se je Rajar približal aktovki na ta način, da je prišel k točilni mizi ter položil na tla tudi svojo aktovko, potem pa pobral obe in ju odnesel pred hišo na kolo, kmalu nato pa domov. J. M. je hitro pogrešil aktovko in kmalu tudi zvedel, kdo pride v poštev kot tat. Rajar ga je kot znanca že prej vabil da pride k njemu v Zdinjo vas in mu tudi v gostilni ponujal pijačo.

Drugi dan je J. M. res stopil v Zdinjo vas, toda ne na obisk, pač pa po aktovko, v kateri je imel med drugim 4 metre dolgo verigo za vezanje hlodov, nekaj malice, ser-

viet ter celo prvo stran Dolenjskega lista, na katerem je bil njegov naslov. Rajar je sprva odločno zanimal tatvino aktovke, končno je le priznal in jo privlekel iz podstrešja. Veriga in drugi predmeti so bili že pospravljeni, na sodišču pa je navzlic temu trdil, da ni vedel čigava je aktovka in celo, da jo je našel na cesti.

En mesec zapor bo morda Rajerja, ki je še mlad, poučilo, da je treba tuje stvari pustiti na miru.

Šport

Odbojka

V nedeljo je bil odigran v Crnomlju odbojski turnir za belokranjsko prvenstvo, ki so se ga udeležili le »Partizan« Semič, gimnazija Crnomelj in ekipa JLA. Največ znanja je pokazala ekipa gimnazije, ki je brez težko premagala oba rivala. Tekmovanje je bilo v gimnaziji, ker je bil vanjski teren razmočen. Igra med »Partizanom« Semič in garnizonom Crnomelj je bila precej živahna, kar sta si obe stranki trudili priboriti zmago. Prvi set je bil najbolj zanimiv, ostala pa sta po kvaliteti zaostajala. Zmagali so pripadniki JLA z 2:1 (16:14; 7:15; 15:5). Moštvo gimnazije je v nezanemljivi igri premagalo garnizon Crnomelj z 3:0 (15:3; 15:11) in nato v še bolj nezanemljivi igri »Partizan« Semič ravno tako 3:0 (15:5; 15:5). Lestvica prvenstva je takale:

Gimnazija Crnomelj 2 2 0 4:0 4
Garnizon Crnomelj 2 1 1 3 2
Partizan Semič 2 0 2 1:4 0
Gledalcev je bilo malo in niso pokazali toliko zanimanja kot bi sicer mogli. Sodniki so sodili zadovoljivo.

ŠAH

V počastitev dneva JLA sta bili odigrani v Crnomlju dve šahovski prireditvi. V soboto je prvokategorni Kober igral simultano proti 28 predstavnikom JLA. Po štiri urni borbi je mošter zmagal 17 krat, 7 remiziral in dve partiji je izgubil. Premagala sta ga Kosanovič in Jovanovič.

V nedeljo pa so po uvodnih besedah šahovskih predstavnikov začeli šahovski dvoboji med SD Crnomelj in pripadniki JLA Crnomelj. Dvoboji se je končal neodločeno 10:10 in je potekal v prijateljskem vzdušju. Na prvih desetak so bili bolj uspešni civilisti (3:4). Nalešeno partija sta pokazala Kober in Vlahovič.

KRATKE šahovske vesti iz Novega mesta

Brzoturnirji SD Novo mesto za december bodo v četrtek, 30. decembra ob 19. uri in v nedeljo, 2. januarja, ko bo »Novoletni brzoturnir«. Začetek teke brzoturnirja bo ob 9.30 v Mestni kavarni na Glavnem trgu.

Disciplinski odbor SD Novo mesto je znižal kazen Tonetu Škerku v ukor, ker je bila prejšnja kazen zaradi okoliščin, v katerih je bila izrečena, očisto urehuda. Kazen tov. Starija je bila potrjena.

Simonič in Molk zmagovalca

Za počastitev dneva ustanovitve nove JLA je TVD »Partizan« Crnomelj preskrbel za presenečenje in priredilo tek po ulicah mesta — edinstveno prireditev te vrste v Sloveniji. Dobi pa še bolj na pomenu ker ga je organiziralo TVD društvo. Proga je bila zelo težava, ker je bilo na nekaterih mestih precej razmočen teren. Presenečenje je bilo mnogo. Predvsem boljši sta se uvrstila Držane (Partizan Semič) in Višmaš (Partizan Novo mesto), ki sta premagala Kleina (Partizan Crnomelj). Tudi zmagovalcu te proge Simoniču je precej trdo šlo in ni tako prepričljivo premagal svojega tekmeča iz Semiča. Dosegel je čas 3:55.3 na 1400 m dolgi progi. Tudi med člani je za presenečenje preskrbel Molk, ki je srednjeprogas in je dosegel zelo dober čas 8:53.0 na 2800 metrov. Takoj s starta so bili predstavniki JLA v vodstvu, vendar so ti opustili divji tempo in se je vodstvo menjavalo vse do 300 m pred ciljem, kjer je tudi odločil boljši finiš. Drugi je prišel Radulovič (8:58.4), nato Ristič (9:03.6) in Telatko (9:09.9). Precejšnje nerazumevanje do teka so pokazale ostale povabljenе ekipe. Gledalcev je bilo okoli 500.

Kmetje, delavci, gospodinjje, uslužbenci!

Naročite se na

DOLENJSKI LIST

ki vas bo obiskal vsak teden. »Dolenjski list« je glasilo vseh Dolenjcev na področju Kočevske, Bele krajine in novomeškega okraja. Je zanimiv, je domač, zato naj pride v vsako dolenjsko hišo.

Naročnina za leto 1955 ostane ista kot letos — 480 dinarjev, za inozemstvo 900 dinarjev. Lahko jo plačujete tudi četrtletno.

Ce želite prejemati naš tedenik po pošti, izpolnite spodnjo naročilnico in jo dajte na pošto! Če naročite list vsajem, ki živijo drugod ali v inozemstvu, napišite njihov točen naslov, svoj naslov pa navedite spodaj, kjer je prostor za podpis.

Ne pozabite na naše veliko nagradno žrebanje, ki bo meseca februarja!

Uprava »Dolenjskega lista«

Tukaj odrežite

DOPISNICA

Znamka za 10 din

UPRAVI

»DOLENJSKEGA LISTA«

Novo mesto

poštni oradul 33

Kino KRKA Novo mesto

23. decembra 1954 do 2. januarja 1955: ameriški barvni film: V VRTINCU.

Kino Črnomelj

28. in 29. decembra: NA NEBU NI CEST.
30. decembra 1954 do 2. januarja 1955: LJUBIMEC NEW ORLEANS.

Kino Dolenjske Toplice

25. in 26. decembra: ameriški barvni film IVANHOE.
1. in 2. januarja: ameriški barvni film: LJUBIMEC NEW ORLEANS.

Kino Jadran Kočevje

29. in 30. decembra: ameriški film: VRNI SE MALA ŠEBA.
31. decembra 1954 do 2. januarja 1955: ameriški film: RDEČE NEBO NAD MONTANO.

Kino Loški potok

24. do 26. decembra: KOBILICE.

Dolenjski obveščevalec

DEŽURNA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Do 27. decembra: dr. Vodnik Miro.

Od 27. do 31. decembra: dr. Spiller Adolf.

Dežurna zdravniška služba se zaključuje zadnji dan dežurstva ob 7. uri jutraj.

PREKILC

Podpisani: Grčman Ivan, Grčman Marija in Petek Marja, vsi stanujoči v Starem logu, OLO Kočevje, preključemo žaljivke, ki smo jih izrekli dne 8. avgusta 1954 v Starem logu proti Skočevski upravni enoti, ker se je v Stari logi kot neresnične in se mu zahvaljujemo, da je odstopil od tožbe.

Grčman Ivan, Grčman Marija, Petek Marja.

PREKLIC

Podpisana Lavrič Rozalija iz Kočevja, željno 13. preključem in obžalujem neresnične besede, ki sem jih govorila proti Gole Antonu in Gole Ljudmili. Zahvaljujem se, da sta umaknila tožbo.

Lavrič Rozalija

Mali oglasi

GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejme takoj družina v Ljubljani. Zaželeno znanje kuhe. Poizve se v Novem mestu, Solška ul. 6.

Kupim več kolov, kostanjvih, okroglih dolgih 2 metre. Naslov: Grabnar Tone, Trška gora, pošta Otočec ob Krki.

V našem oddam srednje veliko kmetijo z vsem inventarjem in živino ob glavni cesti. Plut Martin, Crnomelj 52.

SLUŽBO DOBE

Tekstilna tovarna »NOVOTEKS« Novo mesto sprejme takoj v službo pisarniško moč za delo v kmetijskih prisklov. Posoj: strokovna sposobnost pri navedenih odkupih, oziroma strokovni izpit za mesarsko obrt.

Kmetijska zadruga Trebnje razpisuje službeno mesto zbiralec, oziroma nakupovalca živine in poljskih prisklov. Posoj: strokovna sposobnost pri navedenih odkupih, oziroma strokovni izpit za mesarsko obrt.

ODKUPUJE PO SVOJIM ODKUPNIH POSTAJAH IN ZBIRALNICAH TER KMETIJSKIH ZADRUGAH

svinjske kože

in plačuje nepoškodovane po din 200 za kilogram

KMETOVALCI, KLAVNICE — ODERITE VSE PRAŠICE IN ODDAJTE KOŽE NAŠI INDUSTRIJI!

O jamamajih, hajdukih in še čem

V eni izmed zadnjih števil Tjedenske Tribune je naš znani dolenski rojak Ivo Pirkovič v nje mu lastnem sočnem slogu duhovito opisal nekatere dogodke, ki osvetljujejo krajevno zgodovino, posebej pa so važni kot pojasnilo k Trdinovim spisom in dnevnikom, ki jih izdaja v uredništvu profesorja J. Logarja DZS.

V tej zvezi želim dopolniti nekatere njegove navrede, poslušajoč se pri tem spominov, ki so mi jih posredovali sedaj že pokojni predniki in jih je ponovno osvežilo pričevanje moje še živeče matere.

Družina Machovih je prišla z Moravskega v Gor. Slatenec, kjer je Mach kupil manjšo posestvo in je tam živel do smrti. Njegov sin Ernest Mach, znani fizik in filozof (1839—1916) je bil univerzitetni profesor v Gruziji, Pragi in na Dunaju. Njegov osnovni nauk je bil, da temelji vse naše spoznanje edinele na izkustvu. Človek je povezan z zunanjim svetom le preko čutilnih znakov. Oblikovanje pojmov izhaja iz ekonomije mišljenja. Njegovi spoznavno teoretski nazori so imeli velik vpliv na teoretsko fiziko. Z njegovimi filozofskimi nazori je kritično obračunal Lenin, o čemer se je obirno razpisal I. P. Mach je spisal več del, med njimi posebej: *Mehanika v svojem razvoju*; *Osnove nauka o toploti*; *Analiza občutja in odnos fizičnega do psihičnega*.

Oče velikega fizika je bil prosvetljenec in je vsepovsod težil za napredkom. Tudi v pogledu gospodarstva in kmetijstva. Prinesel je poleg svetloprejke v naše kraje tudi velikega in lepega prečca jamamaja. Z njegovo pobudo ga je pričel gojiti tudi moj stari oče na Zaloški graščini. Medtem ko so sviloprejkje z odmiranjem murv prešle, pa so se jamamaji dobro zasidrali vsepovsod, kjer so hrastovi gozdovi. Njihovo področje se stalno širi in jih je v svoji mladosti srečal profesor Branko Rudolf celo že v Slov. Konjicah. Razumljivo je, da so stalni gosti Novega mesta; opazoval sem dva lani, ko sta omenjena opletala okrog svetilke. Na vratihe.

Profesor Mach je večkrat prihajal v Gor. Slatenec na počitnice in obiske. Kasneje so nastali v družini Machovih nekakšni družinski spori, pa je prišel leta že sloviti fizik, da jih pomiri. Imel je sestro Marie, ki je dorasčala pri starših na Slatenku in je tudi kasneje šestkrat obiskala nekdanji dom in grobove roditeljev na vaškem pokopališču. Bila je zelo razgledana, liberalna in tenkočutna žena, ki je tudi pesnikovala, in sicer pesmi v prozi v smislu nekakšne panteistične usmeritve. Z mojo pokojno teto Marijo Clarico so jo vezale prijateljske vezi. V njeni zapuščini so tudi pisma in pesmi Marie Machove in njenega nečaka, sina profesorja E. Macha. Ta je imel namreč dva sina, eden je bil zdravnik, drugi akad. slikar. Živela sta v Monakovem, odnosno na očetovem domu v Haaru pri Monakovem. Zdravnik je npr. tati najavil smrt svoje teete Marie in se je odslej tudi z njo dopisoval. Živel je v dobi inflacije v zelo težkih pri-likah, bil pa je nasploh zelo pesimistično razpoložen. On je tudi jvil duševno bolezen brata slikarja in končno tudi njegovo tragično smrt; odšel je bil namreč v bližnji gozd, od koder pa se ni več živ vrnil; omagal je v blodnjah in umrl.

Moja pokojna teta je zainteresirala preko prijateljice Marie profesorja Macha za znanstveno delo profesorja M. Markiča, ki je v intelektualni in družbeni izolaciji tedaj živel v Novem mestu. Studio, ki jo je Markič poslal, je Mach zelo laskavo ocenil ter je bil mišljenja, da ima Markič po- goje za habilitacijo na univerzi.

Spominjam se, da je nekoč sprejela moja teta zelo obširno pismo Marie Machove, v katerem se je na široko razpi-

sala o svojem bratu profesorju, ki ga je, razumljivo, naravnost oboževala. Omenila je dvome, ki so se javljali v zvezi z njegovimi nazori; te je izrazil v rečenici: »Das Ich ist unchaltbar« (»Jaz je nevzdržen«). Spomin na Machove je na Slatenku še živ in ljudje vedo o njih le dobro.

Druge dopolnitev se nanaša na znani roparski napad na Zaloško graščino (Breitenau). Fraulein Maria alikakor so jo tudi imenovali »Räuber Marie« je bila kasneje uslužbenka pri Langerju v Brsljnu. Prihajala je kot stara žena večkrat na obisk v Zaloško graščino, ki jo je imel nekaj časa v najemu moj stari oče in je bila v nji tudi rojena moja mati. Ona, njene sestre in bratje so jo radovedno spraševali, da naj ji pripoveduje o »ravberjih«. Rada je znova in znova pripovedovala, ker je nedvomno bil to v njenem življenju najmočnejši doživljaj. Bila je še mlada dekle v grajski službi, ko so prišli hajduki. Hlapec se je izmuznil in je stekel brž v Novo mesto po vojaško pomoč. Marie je bila sama doma in prav njo so dobili razbojniki. Odpreti jim je morala tudi klet, kjer so stali sodi polni vina. Odprli so sode, da je vino izteklo, ona pa je mašila luknje s krpami, ki si jih je trgala iz predpasnika. Pred odhodom so jo hoteli umoriti, a je bil kolovodja roparjev usmiljen z njo, češ mlada je še, naj živi. Denarja niso nič dobili, ker so Langerji vzeli s seboj v Ljubljano vse denar v nameri, da si tam nekaj kupijo. Vojaška pomoč je zares prišla, toda brez komandanta, ki je bil prav tedaj odsoten; četo je na svojo pest popeljal na pomoč podrejeni častnik. Most pri Vavti vasi je bil pokvarjen, a končno se je le posrečilo vojakom, da so prišli še pravočasno do gradu. Prišlo je do boja, tekla je kri

Smrt v avtomobilu

Neka ameriška poučna revija trdi v eni svojih letošnjih števil, da je na ameriških cestah, odkar so avtomobili, poginilo od avtomobilskih nesreč več ljudi kakor ameriških vojakov v vseh vojnah, v katerih so Združene države doslej sodelovale. Samo lani je pomrlo zaradi avtomobilskih nesreč 38.000 Amerikancev, ranjenih pa je bilo 1 milijon 400 tisoč. Lepa številka.

Topli zimski kapi za fantka in deklico

Za Novoletno jelko lahko razveselite sina ali hčerko s toplo volneno ktko, ki jo naredite takole:

1. vrsta: pletete 1 desna, 1 leva zanka, ki pa je ne podpletete, temveč le predene-

te hkrati z ovojem z leve na desno pletiko, 1 desna, 1 leva nepodpletena;

2. vrsta: same desne zanke (ovoj in levo nepodpleteno zanko spletite skupaj.

3. vrsta: 1 leva nepodpletena, 1 desna itd.

4. vrsta je enaka drugi, 5.

je enaka prvi, šesta drugi, sedma tretji itd. Pletete s čim debelejšimi iglami, da vzorec lepo izstopi. Za dekliško kapo nasnujete približno 65 zank in delajte 15 cm visoko. Za vložek zadaj nasnujete 16—20 zank, pletite 10 cm visoko, zatem snemajte v vsaki drugi vrsti po eno zanko. Vložek vsijte na notranji strani skupaj s kapo, zatem pa na licu še vsijte rob.

Na spodnjem robu kape pripletite rob iz nekaj vrst bisernega vzorca (1 leva, 1 desna, 1 leva), da se kapa lepše oprime vratu, končno spletite primerno dolga trakova, ki ju zavezujete.

Deška kapa je v istem vzorcu in je iz 65 zank ter ca. 8 centimetrov visoka. Pletete vzorec na dveh debelih pletilkah, zatem pa predenete na štiri tanjše pletilke ter delate v krogu tri centimetre visoko (2 desni, 2 levi). Zatem snemajte po dve in dve zanki skupaj, nadaljujte 1 desna 1 leva 2 cm visoko, v naslednjih treh vrstah pa spletite še preostale zanke po dve in dve skupaj. Kapo zadaj znortraj lepo sešijte in pripletite ob ušesih po 10—12 zank 3 centimetre dolgo. Snemajte v vsaki vrsti po eno zanko, da vam ostanejo še 4 zanke, ki jih pletete, dokler ne dobite dovolj dolgih trakov za zavezovanje. Vrh kape krasi bogata čopka (cofek).

OD KOD NAZIV KARTELJEVO

Nemara je kdo že pomislil, kje se je vzelo to zverženo ime za visoco pod Hmeljniki. Naše vasi imajo vse bolj preprosta imena, ki povedo njihovo lego (Gora, Polje) ali značilnost (Orehke, Kamence, Brod) ali kaj podobnega. Malo je pravzaprav nazivov, o katerih moramo pomisljati, kako so nastali. Za nekatere niti jezikoslovci niti zgodovinarji ne najdejo izvira. S Karteljevim ni tako hudo, vsaj včasani si tako tolmačijo. Pravijo, da so ime za svojo vas dobili takrat, ko se je zidal grad Hmeljnik. Grof si je hotel postaviti trdno domovanje, zato so morali zidari dodelati malto, z morsko vodo. Najel je voznikov od blizu in daleč in težki vozovi z velikimi sodi slane vode so ropotali proti Hmeljniku. Ker je bil prostor, kjer so zidali grad, takrat še ves skrit v senci temnih gozdov, tuji niso mogli uginiti poti proti gradščini, pa so spraševali kmetje pod hribom za pot. In kmetje so odgovarjali: Kar t' levo! Ker je bilo precej voznikov doma od morja, so to izgovarjali po svoje: Kar t' levo. Beseda je bila tolikokrat izgovorjena, da je niso več opustili in so tudi vas pod Hmeljnikom začeli imenovati Karteljevo, in ime je ostalo.

D. Z.

Obračun dela KD Dušan Jereb v Novem mestu

Članji najmočnejšega kulturno-prosvetnega društva v Novem mestu, KD Dušan Jereb, so se v soboto, 11. decembra zbrali na občni zbor, da sebi in javnosti predložijo obračun o svojem delu. To delo je bilo prav uspešno in razglašeno. Poročilo tajnika, izbrano in jedrnatost, s priključno in analizo dela, lahko služi za vzgled, kakšna naj taka poročila bodo. Društvo ima tri sekcije: gledališko, orkestralno in pevsko, h gledališki pa spada še mladinski odsek. Godba, ki je gostovala v društvu, se je osamosvojila v Godbeno društvo Novo mesto.

Gledališka sekcija je dala 6 premier: Benelličev Ljubezen treh kraljev, Pinžarjevo Našo kri, Maughamov Sveti plamen, Borove Raztrgance, Tlemeyerjevo Mladost pred sodiščem in Kresnička (mladinska). Vseh predstav je bilo 24, gledalci pa si jih je okrog 6390 ljudi.

Orkester, ki sedaj šteje le 12 članov in si mora izposojati godbenike JLA, je dal dva kvalitativna samostojna koncerta in štiri skupaj z moškimi pevskimi zborom, sodeloval je pa seveda še pri vseh proslavah in prireditvah.

Pevski odsek, oziroma moški pevski zbor je letos dosegel izreden uspeh in razvoj. Šteje 32 pevcev. Zbor je imel 62 nastopov, od tega 14 samostojnih koncertov — v Novem mestu, Slovenskih Konjicah, v Novem Celju, na Bledu in po okraju. S kvalitativnim programom in kvalitativnim petjem je bil povsod navdušeno sprejet. Sedaj pripravlja turnejo po vzhodnem Štajerskem.

Društvo se je borilo z različnimi težavami — prostori, garderoba, kulturna, finance, pa jih je še nekoliko srečno premagalo. Na obnem zboru je bila izrečena posebna hvala vsem, ki so društvo moraino in materialno stali

ob strani, zlasti LO MO, okrajni odbor LP in OLO, pa tudi nekatere predjedta in ustanove so imele precej razumevanja (Kremen, Zelnina in še katero).

Vse kaže, da bo društvo v prihodnjem letu, kar se tiče materialnih pogojev, laže oralo. Ob ljubljenu mu je krepka pomoč ljudskega odbora mestne občine. Tako se bo lahko močno razvilo in še uspešneje napredovalo, da bomo res lahko rekli mestno gledališče, mestni orkester in mestni pevski zbor. Z dotacijo OLO bo pa društvo lahko gostovalo tudi po deželi in tako opravičilo na tem področju Dolenjske svoje plemenito poslanstvo.

Od gostov so se tega obnega zbora udeležili zastopnik LO MO in sveta za prosveto in kulturo pri LO MO prof. Janko Jarc, načelnik tajništva za prosveto pri OLO Slavko Kastelec, predsednik okrajne Zveze ljudskoprosvetnih društev Jože Zamljen, zastopnica prosvetnih delavcev, rav. gimn. Palma Kasernik in predsednik DPD Svoboda iz Brslina Janez Udovič.

Priprave za izdajo turističnega vodiča po Dolenjski

Na zadnji redni seji upravnega odbora Turističnega društva Novo mesto so med drugim razpravljali tudi o pripravi za izdajo turističnega vodiča po Dolenjski. Priprave je nameravalo novomeško Turistično društvo s pomočjo ostalih organizacij izdati turistični vodič samo za novomeški okraj. Ker pa je Dolenjska, zlasti okraj Novo mesto, Kočevje in Crnemeja, v turističnem pogledu nekaka celota, je bil na tej seji dan predlog, naj bi za vse tri okraje izdali skupen vodič. Izvoljen je bil poseben odbor, ki bo zbral vse gradivo in stopil v stik s turističnimi organizacijami v sosednih okrajih glede skupne izdaje turističnega vodiča. Do spomladaja mora biti že natiskan.

Program prireditev za Novoletno jelko v Novem mestu

1. Otroški film v dneh od 27. decembra do 1. januarja, za mladino brezplačno, starši vstopnina.
2. V sredo 29. decembra ob 3. uri popoldne »KRESNIČEK« v Domu ljudske prosvete za predšolsko mladino.
3. V četrtek 30. decembra ob 10.30 popoldne »KRESNIČEK« v DLP za šolsko mladino.
4. V četrtek 30. decembra ob 3. uri popoldne POGOSTITEV OTROK OSNOVNE SOLE, isti dan ali dan kasneje POGOSTITEV PIONIRJEV gimnazije.
5. V četrtek ob 4.30 popoldne SE BO PRIPELJAL DEDEK MRAZ pred Vrtec in bo OBDAROVAL PREDŠOLSKO OTROKE.
6. Prostor pred Vrtecem bo pravilčno urejen kot lansko leto.
7. 200 pionirjev bo obiskalo dedka Mraza v Ljubljani, kjer si bodo ogledali tudi mladinsko prireditev.

Točen program bo objavljen na letakih.

DRUŠTVO PRIJATELJEV MLADINE v NOVI MESTU

ISKRICE IN OGORKI

Poslanstvo miru Na daljnji vzhod poletel je »GALEB«, da mir bolj trden bil bi, svet bolj lep.

Belokranjskega Kmetijskega tedna nauk Pomoč kmetijstvu je učinkovita, če kmet in agronom se skup učita.

Decembrska tožba okorelega nazadnjaka Oh, stari časi so docela preč; kar ta oblast je, še snega ni več.

Zaman si pel Zaman si godel in popeval, črček: to, kar prodajajo, ni več tvoj cvček!

Koprneči vzdih Novomeščank Joj, kdaj trenutek srečen bo prišel, ko Francelj bo »V vrtnicu« zavrtel!

Ob požaru prosvetnega doma v Crnomlju Kdo je gradil pri njih to čudno reč: premajhen dimnik, preveliko peč?

TAKOJ SE VPIŠITE V ČLANSTVO PREŠERNOVE DRUŽBE, DA NE OSTANETE BREZ KNJIŽNIH ZBIRK, KOT SO OSTALI TISOČI LETOS!

Kočevska želja Priskrbi iger, dobri dedek Mraz, za naš teater; ne pozabi nas! Bridkosti novomeških Brežanov Zaklon gradijo, poka čez in prek; no, lep zaklon, če bo odneslo Breg!

Tolažba in skrb Bo kmalu konec leta starega; kdo ni, ki že račun Silvestrov tare ga?

Lovska nezdoga

»To pa najbrže ni bil nepreviden lovec, ampak tvoja žena!«

H. G. Wels:

Zaklad na otoku

Čoln se je bližal kopnini. Na tem kraju morski zal ni bil zaprt; presledek na beli progi obalnega peska je kazal, kje se potok izteka v morje. Gosta, temnozelena in neoskrunjena hosta se je razgrinjala po vseh obronkih bližnjih gričev. Na tem kraju je segala malone do obale. Daleč za njo je bilo megleno in nejasno videti visoke planine, podobne nenadoma zaledenelim valovom. Morje je še vsevdiljalo bilo mirno — komaj opazna plima je šele prihajala. Nebo je bilo brez slehernega oblaka.

Mož na krmi je nehal veslati. »Biti mora nekje tu blizu«, je dejal. Odložil je veslo in stegnil rpiče predse proti gozdu.

Tovariš je še dalje sedel na kljunu in pozorno motril kopnino. Razgrnil si je čez kolena list orumeneloga papirja.

»Na, pogledaj, Evans«, je dejal. Govorila sta potih, usta sta imela skrepenela in suha.

Mož z imenom Evans je opotekavo stopal na drugi konec čolna in čez rame svojega tovariša pogledal na razprostrto listino.

Kar je bilo zarisan na papirju, je bilo podobno primitivnemu zemljevidu. Od premnogih zvijanz je bila ta mapa malone čisto razcefrana in mož na kljunu je pravkar se-

stavljaj posamezne kose. Na mapi je že bilo videti nespretno narisane črte tega zaliva. »Tukajle, vidiš«, je rekel Evans, »tole je obala zaliva, tole pa ustje potoka. Z dolgim nohtom kazalca je šaril po zemljevidu.

»Tale cikcakasta črta je gotovo potok... zlodja, nič bi mi ne škodilo, če bi nekaj popl... tale zvezdica je pa tisto mesto.

»Poglej tole razsekano črto«, mu je rekel mož z zemljevidom na kolenih; »to je smer, drži pa od ustja do prve skupine palm. Zvezda je na mestu, kjer je smer najbližja zavinku reke. Vsekakor bova opazila ta prostor, ko bova šla skozi laguno.«

»Čudno«, je po kratkem pomisleku dejal Evans, »kaj pomenijo vsa ta majhna znamenja? So ko neki načrti za hišo ali kaj podobnega, ampak zakaj vse te piske kažejo zdaj v to zdaj v ono smer? Mi ne gre v glavo. Kakšne črte pa so to?«

»Kitajsko«, je povedal mož z zemljevidom. »Jasno! On je bil Kitajec.« je dejal Evans.

»Vsi so bili Kitajci«, je odgovoril tovariš. Sedela sta nekaj minut in opazovala kopnino, čoln pa je počasi oral gladino morja. Evans je pogledal na veslo.

»Zdaj si ti na vrsti, da veslaš, Hooker«, je rekel.

Tovariš je molče zvil mapo in jo vtaknil v žep. Pozorno je stopil mimo Evansa in prijel za veslo. Veslal je leno, kakor človek, ki je izčrpal vse svoje sile.

Evans je s priprtimi očmi opazoval tok bistrega potoka, ki sta se mu čedalje bolj bližala. Nebo se je slepeče bleščalo, kajti sonce je bilo malone že nad glavo. Čeprav sta bila sedaj tako blizu zaklada, Evans vendar ni čutil navdušenja. Veliko razburjanje v boju za zemljevid in dolga nočna vožnja v tem čolnu, brez hrane mu je »požrla vso moč«, kot je dejal malo prej. Skušal se je zbrati, misleč na dragocene palice, ki jih je bil omenil Kitajec, toda misli so mu uhajale na vse strani. Vedno znova pa so se vračale v predstavo sladke vode, žuboreče v potoku, in ga spominile na neznošno suhe ustnice in grlo. Potem je na pol zadremal.

Le nejasno se je zavedal, da je pred njima otok, ker so ga motili čudni prividi. Spet je bila krog njega noč, ko sta s Hookerjem zvedela za Kitajčovo skrivnost. Videl je z mesečino obsijana drevesa, majhen, trpočel ogenj in temne like treh Kitajcev, obsijanah na eni strani s srebrno mesečino, na drugi pa z odsevi ognja. Slušal je, kako govorijo v nerodni angleški, ker so bili doma iz raznih provinc in se nismo mogli sporazumeti z

domačimi narečji. Hooker je prvi zasluhlil o čem govorila, nato je opozoril še njegova...

Potopljena španska galija s Filipinov in njen zakopan zaklad — to je bil stržen vse zgodbe. Rešeni ostanki moštva na nekem otoku, kužna bolezen, za katero jih je mnogo pomrlo, neki spor ali kaj in potem odhod teh zadnjih človekov posadke z otoka. O možeh in čolnih živa duša ni silžala več. Potem je pa Kang-Hi, komaj pred letom dni, ko je po naključju hodil po obali, odkril palice zlata, skrite že dvesto let. Kang-Hi se ni vrnil na svojo ladjo, odkriti zaklad je spet zakopal, popolnoma sam, da ohrani skrivnost zase. Sedaj potrebuje pomoči da se vrne na otok in zaklad vnovič izkopije. Majhna zemlepisna karta je plapolala v odsevih ognja in glasovi Kitajcev so postali tišji. Kaj zanimiva zgodba za dva angleška potepuha!

Evansov sen je dosegel trenutek, ko je držal v rokah Kang-Hijevo kito. Pretkano, drobno obličje Kang-Hija sprva besno ko razkačen gad, nato pa preplašeno, obupano in prošeče, je vse močnejše raslo iz sanj. Na koncu se je Kang-Hi smejal, smejal na najbolj nepopoln in vznemirljiv način. Vse je nenadoma postalo strašno neprijetno, kakor se večkrat zgodi v sanjah. Kang-Hi je prosil in pretil. Evans je v snu videl kupe in kupe zlata, Kang-Hi pa se je upiral in mu branil, da se dokopije

zaklada. Zgrabil je Kitajca za glavo — kako velika je bila ta žolta spaka, kako se je boril in rezal! Postajal je vse večji. Bleščajoči kupi zlata so se na lepem spremenili v prasketajočo peč in orjaški vrag, čudno podoben Kang-Hiju, toda z velikim črnim repom, mu je začel lučati v usta oglje...

Zdrmlil se je; bila sta že na koncu lagune.

»Tamle so tri palme. Prostor je nemara nekje okrog grmovja«, mu je dejal Hooker

»Zapomni si. Če greva do ti- stegale grmovja, od tam pa v ravni črti proti gozdu, ga morava najti.«

Zdaj sta že jasno videla ustje potoka. Ta pogled je Evansa razživel. »Pohiti, prijatelj, sicer bom moral piti tole morsko vodo!« Gnetel je prste in napeto motril srebrni odsev potoka, ki je med belimi pečnami in zelenimi obrobnic žuborel v morje.

Tako sta prišla do ustja Hooker je s prgiščem zajel

vode in obilnil dlan, pa je takoj izpljunil. Malo dalje je poskusil. »Zdaj je že dobra«, je dejal. Oba sta lahko zadržala piti.

Evans je prijel za veslo in priveslal tik k obali. Zdaj sta se morala izkrcati na kraju, kjer je gosto grmovje malone zaprlo pot na kopno.

»Morava se prebiti skozi to grmovje na morsko obalo, od koder bova spet videla najine palme.« je dejal Evans.

(Nadaljevanje prihodnjč)

Tukaj odrežite

NAROČILNICA

Naročam 1 izvod tednika »DOLENJSKI LIST« na naslov:

Ime in priimek:

Poklic:

Kraj:

Pošta:

Casopis pošljite na gornji naslov od dne

naprej. — Naročnino bom redno plačeval po položnicah — osebno — četrtletno — polletno — celoletno vnaprej (nepotrebno prečrtajte). Naročilnica velja do moje pisarne odpo-vedi lista.

Dne

lastnoročni podpis